

Pèlag D

Vilobí del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Solana de Can Sogués
Emplaçament Solana de Can Sogués. Des del camí que du a Vilobigygs S.A. Agafant el camí que du al pèlag.

Coordenades:

Latitud: 41.38548
Longitud: 1.65063
UTM Est (X): 387178
UTM Nord (Y): 4582429

Classificació

Número de fitxa 08304 - 11
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estil / època: Contemporani
Segle s.XX
Estat de conservació Regular

Notes de conservació: Cal esmentar la necessitat de protegir l'espai davant de les nombroses agressions i pressions a les quals aquests espais es veuen sotmesos com són el perill d'edificiació, d'abocaments incontrolats, els incendis, la proliferació de la xarxa viària i elèctrica etc..En aquest sentit, els pèlags B i C ja han estat objecte de polítiques de protecció i són subceptibles de convertir-se en àrees recreatives destinades a l'educació medio-ambiental. El pèlag D es troba separat del casc urbà i no presenta cap infraestructura o equipament que afavoreixi el seu ús com a punt de lleure o educació. Alhora, que és el pèlag que capitalitza en el futur l'interès des del punt de vista de la conservació, i on l'activitat humana pot ocasionar danys de major importància si no es protegeix.

Protecció Legal
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús

Titularitat	Privada
Titular:	Patronat dels Pèlags de Vilobí (08735 Vilobí del Penedès)
Autoria de la fitxa	Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa:	dt., 27/01/2004 - 01:00

Descripció

El pèlag gran, pèlag D o pèlag nou, es troba ubicat a migdia del terme de Vilobí del Penedès, a tocar del bosc i del turó de Can Carbó. Ocupa una superfície de 15.880 m² i té una fondària màxima de 20 metres. Aquest pèlag va aparèixer al voltant del 1993, quan després d'anys explotació a cel obert dels dipòsits de guix, es va originar un aflorament del nivell piezomètric, de tal forma que es va produir l'entrada d'aigua en el forat generat. Cal destacar que durant el període d'extracció de material de la pedrera, l'explotació es va realitzar amb el mètode tradicional de voladures, extraient la roca i formant talls verticals que en alguns punts superen els vint-i-cinc metres de desnivell. Aquest ha estat l'origen dels pèlags i dels penya-segats. La zona actualment ocupada pel pèlag D, va estar inicialment ocupada per dos pèlags diferenciats, que en anar pujant el nivell d'aigua, es van anar fusionant en un de sol l'any 1994. al mateix temps que això passava, les espècies helofítiques anaven colonitzant els marges del pèlag creant un ambient lacustre favorable a espècies vegetals i animals pròpies d'ambients humits. Per acabar d'enriquir l'ambient, els penya-segats originats com a conseqüència de les voladures han anat configurant un hàbitat idoni per se ocupats per espècies rupícoles. Cal senyalar per altra banda que al seu límit nord compta amb algunes zones de gran inestabilitat, en concret a la zona central, on hi ha un punt d'esllevissament apical. El procés d'esllevissament ha originat a la seva base cons de dejecció, molt evidents a la zona central del pèlag, que arriben fins l'aigua.

És important remarcar que aquests pèlags tenen un origen antròpic, totalment lligat a l'acció secular de l'home, però que no per això deixen de ser importants els seus valors naturals. En efecte, el que al seu dia va ser una pertorbació ha donat lloc, a un conjunt d'ecosistemes realment singulars dins el context comarcal. Les espècies vegetals que hi predominen a l'entorn són el pi blanc, el garric i el llentiscler. A les vores de les zones lacustres han aparegut espècies vegetals caracteritzades per la dependència del l'aigua. Es tracta de canyissars i bogars, i de forma puntual algun exemple de tamariu i de pollancre. A nivell de fauna les plantes helofítiques van anar-se expandint i es van convertir en un bon refugi per a la fauna, especialment invertebrats i amfibis, i també ha suposat l'aparició d'ocells típics d'aiguamolls com el cabusset, la fotja, la polla d'aigua, l'ànec collverd i estacionalment el corb marí i el bernat pescaire. . Les parets de les antigues pedreres també ofereixen una infinitat de forats per a la nidificació de rapinyaires diürns i nocturns. Cal esmentar també la introducció d'algunes espècies de peixos al·lòctones com la gambúsia, la perca i la carpa. Entre els rèptils introduïts hi ha la tortuga de Florida.

Observacions:

Aquest pèlag era format inicialment per dues canteres que posteriorment van quedar unificades. La més antiga era coneguda popularment com Montserrat, i la més recent com La Nova. Actualment es coneix com a Pèlag Nou o Pèlag Gran.

Història

L'origen dels guixos de Vilobí del Penedès cal cercar-lo en una transgressió marina dins la conca del Penedès que va donar lloc a medis de transició marino-continents. El dipòsit de guix arriba fins a uns 60 m. Aquesta unitat evaporítica no és homogènia en tot el seu gruix i es caracteritza per alabastres en la seva

part inferior, agregats de megacrystals en la part mitja i guixos primaris en la part superior. Els pèlags de Vilobí es troben en l'antiga explotació d'aquest dipòsit evaporític; mentre que, cap al sud apareix el basament Mesozoic (Cretaci) esmentat, que forma un contacte discordant amb els materials Miocènics i quaternaris, com ja s'ha dit, majoritaris a la plana penedesenca.

Damunt d'aquests 60 m de guixos apareix una capa de 6 m d'argiles rogenques que esgrogueeixen cap a la superfície. Per sobre d'aquestes argiles apareixen les calcàries nodulars groguenques i ocasionalment blanquinoses, amb una potència no superior als 10 m, que en el vessant Nord han desenvolupat sòls edàfics que constitueixen el llit de bona part de la vegetació actualment existent.

L'aigua dels pèlags és d'origen freàtic i manté una alta alcalinitat amb una lata concentració de sulfats degut a la dissolució dels guixos. D'altra banda les anàlisis realitzades indiquen que els valors de nitrats, nítrits i fòsfor són baixos, per la qual cosa es pot afirmar que les aigües es troben en bon estat pel que fa als contaminants bàsics.

Aquest pèlag va entrar en funcionament després del 1933, al aparèixer el nivell freàtic en els altres tres pèlags històrics. El pèlag va ser explotat per l'empresa d'Inès Domènech

Els pèlags van aparèixer com a conseqüència de l'activitat extractiva del mineral de guix, que al terme de Vilobí es remunta a l'època romana. No obstant, no va ser fins el 1933, moment en què es va arribar al nivell freàtic i es va abandonar l'explotació, que la modificació del paisatge no va ser crucial, fins a esdevenir un espai únic enmig de la plana agrícola penedesenca. Es va passar d'un indret eixut amb un potent rocam al descobert un paisatge enriquit per una zona humida. A més l'abandonament progressiu de les activitats forestals a partir de la segona meitat del segle XX, ha potenciat els petits boscos que envoltaven la zona. Les tres canteres existents fins el 1933 eren les A,B i C, conegudes en aquells moments pel nom del propietari que l'explotava. El seu abandonament va posar en marxa l'obertura d'una nova cantera (la D) coneguda com Nova, que va ser explotada de forma industrial fins a mitjans dels anys noranta. L'empresa encarregada de la seva explotació era Vilovigyps S.A., que el 1993 es converteix en Iberplaco S.A.

El 1998 l'empresa propietària era Iberyeso Med. S.A. que posseïa tres de les pedreres. L'altra era propietat del Senyor Salvador Suriol.

El 25 de novembre del 1998 es creà el conveni entre el Consell Comarcal del Penedès i el Patronat dels Pèlags de Vilobí per a la delegació de la contractació i execució del Projecte de Restauració dels Pèlags.

El 16 de desembre del 1998 es constitueix la Fundació Pública del Patronat dels Pèlags de Vilobí del Penedès. En aquells moments la propietats del pèlags era de BPB Iberpalco S.A. que posseïa les finques anomenades "La Masia" "Cal Fillol" i "La Coma"

El 2 d'abril del 2002 es crea el dret real d'ús a favor del Patronat dels Pèlags de Vilobí a fi de procedir a la seva restauració.

Bibliografia

"Bosc Verd organitza una passejada amb bici als estanys de les guixeres de Vilobí" a El 3 DE VUIT, divendres 16 de maig de 1997.

HERRANDO S.(2002) Diagnosi del medi natural dels pèlags de Vilobí del Penedès. Propostes per a la preservació, la gestió i la recuperació del pèlags. Servei d'Acció Territorial. Àrea d'espais naturals. Diputació de Barcelona. Barcelona.

LLORAC I SANTÍS S. (1991) Vilobí del Penedés. Passat i present. Ajuntament de Vilobí del Penedés.

MATA-PRELLO J.M. (1998) "Recorregut geològic i minerològic per l'Alt-Penedés i per la comarca de l'Anoia" a Revista Gran Penedès nº 57, p.17

MONTSERRAT I DOMINGO J.M. (1997). "Hipòtesi sobre el guix de Vilobí" a Miscel·lània penedesenca 1995. Vol XXII. I.E.P. Vilafranca del Penedès. pp.7-20.

ORTI CABO F. PUEYO MUR J.J.(1976). Yeso primario y secundario del depósito de Vilobí (provincia de Barcelona. España). Instituto de investigaciones geológicas. Diputación de Barcelona. Vol.XXXI.

Noviembre

ROMEU J (1996) "Els quatre estanys de Vilobí configuren un espai amb un gran potencial biològic" a El 3 DE VUIT, divendres 1 d'agost de 1996.

SANS ROVIRA M.(1987): "Els afloraments de guix a Vilobí del Penedès" a Gran Penedès nº 7. p. 9. I.E.P. Vilafranca del Penedès.

